

NÉVMUTATÓ

- Ablonczy Balázs 112, 335, 341, 345, 351
 Ádám Magda 53, 108, 109
 Alfieri, Dino 123
 Andorka Rudolf 60, 109, 349
 Anfuso, Filippo 277, 284
 Antonescu, Ion 109, 114, 164, 212, 307, 328, 332, 337, 346, 353, 408, 412
 Antonescu, Victor 41, 85
 Apor Gábor 269
 Apponyi Albert 52
 Ardeleanu, Ion 109, 110, 112, 116, 214, 215, 344, 350, 354
 Argeşanu, Gheorghe 114
 Argetoianu, Constantin 83, 114, 119, 125-127, 256, 296
 Arimia, Vasile 116, 350
Bakách-Besseney György 87, 145-147, 252
 Bán D. András 50, 109, 110, 111, 113-115, 149, 153, 343, 351
 Bánffy Miklós 375
 Barabás Béla 51
 Baranyai Lipót 92, 115, 411
 Barcza György 59, 67, 88, 111, 114, 142, 309, 310, 341-343, 349, 360, 361
 Bárczy István 382
 Bárdi Nándor 44, 51, 52, 111, 112, 340, 345, 351
 Bárdossy László 40-42, 58, 61, 69, 71-74, 76-78, 83, 84, 111, 125, 127, 150, 153, 162, 164, 172, 176, 177, 188, 200-203, 208, 222-229, 234-237, 239, 243-245, 265, 267, 271-274, 292, 303, 324, 336, 365, 369, 370, 371, 375, 384, 390-392, 411
 Bartha Károly 81, 208, 250, 251, 382
 Barthou, Jean Luis 39
 Beck, Józef 111
 Beneš, Eduard 40
 Bethlen Béla 336, 345, 349
 Bethlen György 375
 Bethlen István 26, 27, 36, 37, 39, 50, 89, 106, 280, 306, 316, 335, 337, 339, 342, 349, 355
 Bobocescu, Vasile 17, 48
 Boia, Lucian 45, 48, 343, 352
 Boilă, Livia Titieni 341, 350
 Boilă, Zaharia 341, 349
 Bossy, Raoul 60, 61, 64, 65, 76, 82, 86, 92, 109-111, 113-115, 137, 163, 164, 174, 188, 194, 205, 211, 216, 217, 220-224, 264, 265, 277, 284, 335, 336, 338, 339, 350
 Böhm Vilmos 342, 356
 Brătianu C. I. C. *lásd* Brătianu, Constantin (Dinu) I. C.
 Brătianu, Constantin (Dinu) I. C. 203, 297, 398, 401, 412
 Brătianu, George *lásd* Brătianu, Gheorghe
 Brătianu, Gheorghe 28, 264, 371, 401, 411
 Brătianu, Ion I. C. 33, 35, 256, 269
 Brătianu, Ionel *lásd* Brătianu, Ion I. C.
 Bruce-Lockhardt, Hamilton 65
 Bulla Béla 346, 352
 Buzatu, Gheorghe 23, 49, 51, 355
Cădere, Victor 200, 220, 222
 Cadogan, Alexander 67, 68, 110, 142
 Calafeteanu, Ion 50, 110, 111, 189, 214-216, 348
 Călinescu, Armand 60-62, 73, 114
 Carol al II-lea *lásd* Károly, II., román király
 Ceauşescu, Nicolae 13, 15, 16
 Chamberlain, Neville 30
 Churchill, Winston 30, 309
 Ciachir, Nicolae 343, 345, 352

- Ciano, Galeazzo 5, 25, 48, 54, 64, 65, 85, 86, 88, 91, 92, 110, 113-115, 122, 123, 129, 137, 138, 140, 155, 156, 158-160, 163, 178-181, 183, 189-192, 194, 196, 199-211, 214, 216, 217, 277, 280-289, 293-296, 298, 300, 301, 304, 335-340, 350, 387, 388, 390
- Cincar-Marković, Alexander 72, 411
- Clodius, Karl 117, 123, 124, 149, 173, 174, 282, 283
- Codreanu, Corneliu Zelea 337, 412
- Constantinescu, Miron 46
- Constantiniu, Florin 22, 49, 109, 110, 113, 149, 152, 343, 352
- Cosma, Neagu 48
- Cretzianu, Alexandru 204
- Cripps, Stafford 288
- Crutzescu, Gheorghe 82, 89, 126-128, 141, 142, 146, 150, 152, 154, 162, 172, 217, 219, 228, 235, 237, 266, 274, 336
- Cvetković, Dragisa 145, 147
- Czettler Antal 23, 24, 46, 49, 110-116, 150, 152, 153, 209, 211, 212, 217, 269, 328, 335, 336, 338, 342, 346, 352
- Cs**áky István 47, 60, 61, 63, 64, 66-68, 70, 71-77, 80, 82, 84, 86, 88, 92, 93, 95, 110, 121-132, 135, 137, 140-146, 149-152, 155-163, 165-167, 172-174, 177, 178, 180, 181, 196, 197, 200, 207-211, 219-223, 228, 233, 234, 240-246, 248-254, 257, 264, 265, 268, 272, 273, 278, 279, 292-294, 298, 300, 301, 304, 334, 335, 340, 360, 362, 365, 370, 375, 381, 388, 390, 391, 411
- Csatári Dániel 14, 46, 344, 346, 352
- Csicsery-Rónay István 115, 341, 350, 353
- Da**icoviciu, Constantin 46
- Dávid Gyula 342
- Davidescu, Gheorghe 118, 119
- Dekanozov, Vladimir 139, 297
- Dessewffy Gyula 340, 350
- Diószegi László 51
- Dinu, Valeriu 44, 205, 350
- Dobrinescu, Valeriu Florin 149, 343, 352
- Dombrády Lóránd 108-116, 150, 152, 212, 217, 219, 251, 268, 279, 334, 335, 352
- Dörnberg, Alexander Freiherr von 411
- Dragalina, Corneliu 227, 235, 238, 244, 271, 339
- Duce *lásd* Mussolini, Benito
- Durandin, Catherine 52
- E**ckhardt Tibor 163, 211, 212
- Enyedi Sándor 51
- Erdmannsdorff, Otto von 47, 121, 122, 124, 125, 128-132, 141, 149, 150-152, 166, 196, 253, 278, 280, 283, 292
- Eszes Máté 48, 350
- F**abricius, Wilhelm 96, 97, 119, 120, 127, 128, 132, 133, 149, 150, 152, 158, 172, 174, 175, 198, 200, 202, 210, 220, 223, 224, 231, 239, 254, 255, 274, 276, 278, 282, 283, 285, 292, 296, 297, 340, 386
- Farkasfalvy Sándor 318, 344, 352
- Fătu, Mihai 48
- Filov, Bogdan 194
- Florescu, Radu 343
- Fogarasi Zoltán 47, 343, 344, 352
- Führer *lásd* Hitler, Adolf
- Fülöp Mihály 52, 108, 110, 113, 152, 346, 352
- Fütterer, Cuno 47, 292
- G**afencu, Grigore 60-66, 68, 69, 71-74, 77-79, 83, 84, 87, 96, 97, 107, 110, 114, 116, 176, 184, 190, 214, 220, 288, 294, 297, 298, 340, 343, 348, 350, 370-373, 411
- Gagy József 342, 345, 350
- Galántai József 153
- Gáll Ernő 47, 51, 111, 343, 352
- Gaus, Friedrich 282
- Gavrilović, Milan 288

- Georgescu, Vlad 16, 22, 47, 49, 346, 352
- Gergely Jenő 25, 49, 108, 346, 352
- Ghigi, Pellegrino 119, 120, 127, 133, 174, 175, 203-205, 239, 247, 255, 269, 273, 276, 340
- Gigurtu, Ion 97, 119, 120, 133, 134, 151, 155, 165, 166, 169, 172, 174, 175, 179, 180-193, 196, 204, 205, 213-216, 218, 222, 230, 232, 255, 256, 263, 273, 276, 282, 291, 296, 297, 303, 338, 411
- Giurescu, Dinu C. 151, 327, 341, 346, 352
- Gosztonyi Péter 45, 47
- Gömbös Gyula 27, 39, 50, 110, 355
- Göring, Hermann 165, 285, 299, 336
- Grad, Cornel 21, 22, 48, 49, 109, 115, 116, 353
- Gratz Gusztáv 7
- Grecianu, Constantin 337
- Groza, Petru 333, 345, 350
- Gunst Péter 47
- Gurszki Gabriella 45
- Gyarmati György 44**
- Halifax, Edward 65, 88, 102, 110, 309, 310, 343**
- Haller István 325
- Halmosy Dénes 340, 345, 348
- Hantos Elemér 7
- Haubert, sajtóelőadó 213
- Hillgruber, Andreas 109, 110, 113, 115, 135, 148, 149, 152, 219, 282, 283, 285, 335, 336, 339, 343, 352
- Hitchins, Keith 51, 113, 353
- Hitler, Adolf 14-16, 19, 20, 24, 25, 28, 29, 31, 42, 45, 47, 48, 50, 53, 55, 63, 66, 71, 79, 82, 90-95, 109, 112, 123, 127, 128, 132-136, 139, 146, 148, 152, 153, 156-161, 163-170, 172, 174, 175, 177, 179-198, 200, 201, 205, 209-211, 214-218, 224, 249-251, 255, 269, 275-277, 279-289, 291, 296, 306, 328-333, 336, 337, 342, 346, 348, 349, 353, 380, 385, 386, 400, 405, 406
- Hóman Bálint 382
- Homlok Sándor 173
- Horthy Miklós 26, 36, 42, 47, 55, 66, 75, 80, 94, 140, 156, 161, 210, 279, 280, 292, 294, 332, 337, 349, 411
- Hory András 10, 36, 45, 52, 226, 232-238, 240-250, 257-262, 264, 266-270, 273, 292, 300, 334, 340, 341, 350, 382-385
- Imrédy Béla 55, 108, 253**
- Ionescu, Take 36
- Iordachi, Constantin 45, 48, 49, 353
- Iorga, Nicolae 152, 256, 303
- Iszlámov, Tofik 153, 298, 339, 340, 343, 353
- Jászi Oszkár 7, 35**
- Jouvenel, Bertrand 83
- Juhász Gyula 9, 14, 15, 19, 23, 26, 44, 46, 47, 52, 53, 108, 110, 112-115, 136, 150-154, 160, 192, 209, 210-215, 217, 254, 264, 266, 268, 269, 291, 334-339, 341, 343, 348, 353
- Jungerth-Arnóthy Mihály 143, 144, 200
- Kacsó Sándor 342, 350**
- Kállay Miklós 341, 350, 396
- K. Lengyel Zsolt 51
- Kánya Kálmán 41
- Károly, II., román király 10, 23, 40, 41, 44, 45, 53, 56, 57, 59-62, 82, 94, 96, 97, 104, 108-110, 113, 116, 119, 120, 127, 128, 132, 133, 149, 150, 151, 158, 159, 165, 167-169, 171, 172, 174, 177, 183, 188, 189, 210, 212-214, 216, 218, 220, 222, 223, 232, 238, 263, 264, 266, 267, 269, 270, 272, 274, 287, 289, 306, 307, 334-337, 339, 351, 353, 354, 400, 409, 411, 412

- Károlyi Mihály 7, 51
 Keresztes-Fischer Ferenc 82, 250, 294, 381, 411
 Kertész István 338, 350
 Kim, Jiyoung 50, 51, 353
 Kis Aladár 111, 112
 Kiss Gy. Csaba 47, 353
 Korom Mihály 291, 337, 353
 Kovács Anikó 50
 Kovács Imre 8
 Kozma Miklós 55, 108, 286, 304, 336, 342, 347, 354
 Köpeczi Béla 48, 51, 215, 354
 Közi-Horváth József 151
 Krausz Tamás 337
 Kristóffy József 139, 140, 151, 252
L
 Lapedatu, Alexandru 402, 412
 L. Balogh Béni 344, 355
 Lăncrănjan, Ion 16, 47
 Leonida, P. 230, 290
 Litvinov, Makszim 31
 Livezeanu, Irina 33, 51, 354
 Lőrincz Zsuzsa 108, 349
 Lukács Lajos 45
Macartney Elemér lásd Macartney, C. A.
 Macartney, C. A. 108-116, 149, 150, 152-154, 161, 209, 210-213, 263, 270, 334, 335, 341, 343, 345, 346, 354
 MacDonald, James 30
 Mackensen, római német követ 335
 Makay Miklós 7
 Mamina, Ion 109, 113, 149, 269, 339, 341, 349
 Maniu Gyula *lásd* Maniu, Iuliu
 Maniu, Iuliu 38, 42, 69, 85, 87, 111, 203, 205, 303, 339, 341, 343, 349-351, 370, 371, 396-401, 410-412
 Manoilescu, Mihail 10, 22, 44, 133, 134, 145, 146, 150-155, 158, 162, 163, 169, 171, 174, 175, 180, 181, 183, 186-196, 200-205, 210-219, 222-229, 236, 237, 242, 254-256, 260-263, 265-270, 272-278, 284, 288-291, 294-296, 298, 300-304, 334-342, 350, 388, 411
 Manuilă, Sabin 231, 235, 289
 Máriássy Zoltán 218
 Marinescu, Aurel Sergiu 48
 Márton Áron 375
 Matichescu, Olimpiu 47
 Mihail, Gheorghe 272, 290, 297, 303, 339
 Mihalache, Ion 297
 Mihály, I., román király 332
 Mikó Imre 51-53, 61, 109, 354
 Mironescu, Gheorghe 38
 Miskolczy Ambrus 32, 51, 343, 355
 Molnár Erik 13, 45
 Molotov, Vjacseszlav 79, 118, 119, 139-141, 151, 158, 254, 298, 402
 Mungiu-Pippidi, Alina 346, 354
 Mușat, Mircea 17, 18, 48, 109, 110, 112, 214, 215, 354
 Mussolini, Benito 27, 28, 37, 39, 40, 64, 77, 79, 91, 92, 95, 113, 138, 139, 152, 155, 157, 159, 164, 167, 179, 181, 183, 190-192, 194, 199, 205, 214-216, 218, 239, 250, 282, 342, 385, 400
N
 Nádai István 208, 234, 243, 244, 292
 Nagybaczoni Nagy Vilmos 126, 150, 152, 153, 350
 Nagy Ferenc 305, 393
 Nagy László 396, 397
 Neagoe, Stelian 109, 350, 353
 Németh László 7
 Neubacher, Hermann 93
 Nicolescu, Nicolae C. 44, 351
O
 O'Malley, Owen 91-93, 142
 Oprea, Ion 32
 Ormos Mária 6, 25, 32, 44, 49, 51, 55, 108, 111, 155, 209, 337, 346, 354
P
 Pangal, Ion 163, 211
 Pascu, Ștefan 46
 Pătroiu, Ion 149, 343, 352

- Páva István 152, 354
 Pelényi János 67, 143
 Perneki Mihály 149
 Péter László 45
 Petrescu-Comnen, Nicolae 163, 336
 Petrichevich-Horváth Miklós 345, 354
 Pomogáts Béla 45
 Pop, Ionel 341, 350
 Pop, Sanda 44, 351
 Pop Valér *lásd* Pop, Valeriu
 Pop, Valeriu 10, 44, 150-152, 154, 193, 194, 205-207, 209, 212-219, 227-229, 232, 234-239, 241, 243-248, 250, 255-270, 273, 274, 289, 290, 295, 296, 298, 300-304, 330, 334, 335, 337-342, 350, 351, 382-385, 392, 396, 398, 410-412
 Popov, Ivan 143, 166
 Pölöskei Ferenc 52
 Pritz Pál 25, 26, 44, 45, 49, 50, 53, 108, 111, 117, 248, 264, 270, 346, 350, 352, 354
 Purgly László 375
 Puşcaş, Vasile 343, 349
Rác István 337, 353
 Radocsay László 147, 382
 Ránki György 13, 18, 19, 29, 48, 50, 76, 105, 111, 112, 116, 117, 148, 209, 349, 355
 Rasić, Svetozar 78, 145
 Reményi Schneller Lajos 381
 Réti György 9, 23, 44, 49, 110, 112, 114, 115, 149-154, 209, 211-219, 264-270, 334-336, 349, 355
 Ribbentrop, Joachim von 5, 25, 54, 63, 64, 75, 76, 79, 80, 128-132, 149, 151, 155, 156, 158, 172, 174, 178, 181-184, 186, 187, 194, 198, 212, 276, 282, 283, 284, 286, 289, 293-298, 300, 301, 304, 338, 340, 387, 388, 390, 396, 406, 407, 411, 412
 Ritter, Karl 117
 Roller, Mihail 45
 Romalo, Alexandru 22, 175, 188, 202, 216, 255, 275, 277, 278, 301, 335, 381, 411
 Román Ildikó 53, 111, 113, 114, 116, 355
 Romsics Ignác 7, 8, 25, 35, 44, 49-53, 110-113, 116, 216, 219, 326, 335, 336, 340, 342, 346, 349, 351, 355
 Roosevelt, Franklin Delano 31
 Rónai András 111, 293, 300, 338, 340, 341, 344, 345, 355
 Rosso, Augusto 139
 Rothermere, Harold Sidney Harmsworth 30, 50
 Roth, Harald 51, 214
 Roth, Otto 177
Sallai Gergely 108
 Saranov, Nyikolaj 139
 Sargent, Orme 67, 68, 88
 Savu, Al. Gh. 53
 Schickert, Klaus 281
 Schmidt, tolmács 157, 159, 187-189, 209, 210, 214, 215, 218, 284, 336, 338
 Schulenburg, Friedrich 139, 298
 Scurtu, Ioan 23, 49, 51, 355
 Scotus Viator, a Skót Vándor *lásd* Seton-Watson, R. W.
 Seton-Watson, R. W. 309, 343, 354
 Shvoy Kálmán 149, 211
 Simion, Aurică 14-16, 26, 47, 73, 112-116, 149, 151, 189, 213, 216, 218, 219, 264, 265, 267, 269, 270, 278, 291, 334-342, 344, 346, 355
 Simović, Dušan 408, 412
 Smiljanić, jugoszláv külügyminiszter-helyettes 145, 146
 Sipos Péter 38, 52, 108, 110, 113, 152, 352
 Steengracht, Gustav 282
 Steltzer, Gerhard 284
Szabó László 137, 138, 152, 178, 179
 Szabó Miklós 44, 51
 Szálasi Ferenc 328, 332

Szalay Zoltán 319, 344, 355
 Száraz György 47
 Szarka László 51
 Szász Zoltán 23, 48, 49, 53, 70, 112, 153,
 217, 219, 232, 266, 346, 354, 356
 Szegedy-Maszák Aladár 342, 346, 351
 Szent István, magyar király 70, 84, 238
 Szinai Miklós 47, 349
 Szöllösy Zoltán 321, 322, 345, 356
 Sztálin, Joszif Viszarjonovics 80, 337,
 368
 Sztáray Zoltán 52
 Sztójay Döme 76, 90, 96, 121, 128, 130,
 131, 144, 151, 172, 173, 174, 177,
 178, 180, 195, 196, 197, 213, 231,
 277, 278, 279, 287, 335, 336
 Szűcs László 47, 349
Talamo, Giuseppe 121-123, 125, 141, 149,
 166, 232, 240, 242, 249, 253, 254, 273
 Tardieu, André 38
 Tătărescu, Gheorghe 42, 84, 96, 97, 114,
 127, 133, 152, 297, 365, 367, 369,
 404, 411
 Ţenescu, Florea 229, 230, 266, 272, 290
 Teleki Mihály 382
 Teleki Pál 14, 19, 20, 23-27, 32, 46, 47,
 55, 56, 63-67, 69, 71, 75-77, 79-82, 86,
 88, 89, 91-95, 97, 108, 112, 114-116,
 121, 122, 124, 128, 135, 138, 140, 141,
 150-161, 163, 166, 167, 177, 192, 199,
 207-215, 217, 218, 220-222, 227, 229,
 232-234, 237, 249, 250, 252, 253, 264,
 266, 268, 269, 279, 280, 284, 286,
 292-294, 298-300, 302, 304, 306, 316,
 327, 329, 331, 334-339, 341, 343-346,
 350-354, 356, 381, 386, 411
 Thierry, Adrian 162
 Thirring Lajos 47, 344, 346, 356, 360
 Tilea, Viorel Virgil 59, 110, 360, 361, 411
 Tilkovszky Loránt 14, 46, 109, 217, 218,
 342, 356
 Tippelskirch, Kurt 90
 Titulescu, Nicolae 8, 29, 34, 35, 39, 184,
 190, 367, 411
 Tóth Julianna 341, 343, 356
 Trandafilo, olasz tudósító 244
 Trencsényi Balázs 45
 Turda, Marius 48, 49, 353
Újpétery Elemér 111, 223, 264, 265,
 300, 351
 Újszászy István 90, 219, 234, 252, 257
 Újváry Dezső 234
 Urdăreanu, Ernest 175, 275
Vaida-Voievod, Alexandru 60, 296
 Varga E. Árpád 311, 313-315, 343, 344,
 345, 356
 Varga József 382
 Vásárhelyi János 394
 Vigh Károly 115, 341, 350, 353
 Villani Frigyes 122, 137, 178, 179, 189,
 196, 199, 216, 284
 Vinci, Giliucci 75
 Vincze Gábor 52, 153, 346
 Vladár Ervin 362, 365
 Volosin, rutén kormányfő 58
 Vörnle János 77, 126, 172, 232, 240,
 242, 249, 273
Waldeck, R. G. 337, 342, 351
 Weber Péter 111, 351
 Weizsäcker, Ernst 130, 131, 151, 173,
 174, 196, 197, 202, 217
 Welles, Sumner 67
 Werth, Henrik 16, 47, 60, 65, 66, 70,
 71, 74-76, 81, 82, 93, 95, 98, 121,
 166, 172, 173, 207, 208, 219, 251,
 252, 271, 279, 291, 292, 340
 Willer József 204
 Woermann, Ernst 22, 76, 121, 178, 255,
 277-279, 380, 381, 386, 387
 Wohlthat, Helmuth 56
Zeidler Miklós 27, 50, 52
 Zilahi-Sebess Jenő 234, 244

A második bécsi döntés ünnepélyes aláírása 1940. augusztus 30-án. Ülve, balról jobbra: Galeazzo Ciano olasz és Joachim von Ribbentrop német külügyminiszter.

Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtár

Mihail Manoilescu román külügyminiszter (balról) és Valeriu Pop megfigyelő az új magyar-román határt tanulmányozza 1940. augusztus 30-án a bécsi Belvedere kastélyban.

Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtár

A Bécsből hazatérő magyar küldöttség fogadtatása a Keleti pályaudvaron. Balról jobbra: Teleki Pál miniszterelnök, Csáky István külügyminiszter, Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter (háttal), Otto von Erdmannsdorff budapesti német követ (egyenruhában). 1940. augusztus 30.

Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtár

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	5
A második bécsi döntés megítélése a román és a magyar történetírásban	12
A két világháború közötti magyar revíziós külpolitika és a nagyhatalmak	26
Erdély kérdése és az 1920–1938 közötti román–magyar kapcsolatok rövid áttekintése	32
I.	
A MAGYAR–ROMÁN KAPCSOLATOK A KÁRPÁTALJAI BEVONULÁSTÓL BESSZARÁBIA SZOVJET MEGSZÁLLÁSÁIG	54
A honvédség kárpátaljai bevonulása és a márciusi román mozgósítás	54
Diplomáciai „versenyfutás” a nagyhatalmi támogatásért	62
Az erdélyi magyar revízió ügye	65
A kisebbségi egyezmény körüli huzavona és az augusztusi román mozgósítás	71
A szovjet veszély fokozódása, Románia nemzetközi elszigetelődése	79
Magyar dilemma és román diplomáciai próbálkozások 1939 őszén	80
Románia nemzetközi helyzetének átmeneti megerősödése	85

A magyarországi német átvonulás kérdése	90
Román külpolitikai fordulat	96
A gazdasági kapcsolatok alakulása.	98

II.

A MÁSODIK BÉCSI DÖNTÉS ELŐZMÉNYEI

II. 1. Az erdélyi magyar revízió ügye Besszarábia szovjet megszállását követően 118

A szovjet ultimátumok	118
Magyar diplomáciai aktivitás.	121
A német álláspont megváltozása	128
A többi nagyhatalom és a revízió.	136
A bolgár és a jugoszláv álláspont.	143

II. 2. A müncheni, a berchtesgadeni és a római találkozók 155

A július 10-i müncheni megbeszélések	155
A találkozó után	162
Levélváltás Hitler és II. Károly között	167
Román remények, magyar aggodalmak	172
A berchtesgadeni és a római találkozók.	181
Berchtesgaden és Turnu Severin között.	196

II. 3. A Turnu Severin-i tárgyalások 220

Raoul Bossy budapesti útja	220
Diplomáciai jegyzékváltás	223
Román határtervek 1940 nyarán.	229

A megbeszélések első napja	232
Két ülészak között	237
Az augusztus 19-i forduló	241
A tárgyalások megszakadása	249

III.

A MÁSODIK BÉCSI DÖNTÉS MEGHOZATALA ÉS KÖVETKEZMÉNYEI 271

Fegyveres konfliktus küszöbén	271
A tengelyhatalmak közbelépése	280
Az augusztus 29-i bécsi tárgyalások	289
A döntőbírói határozat kihirdetése	298
A második bécsi döntés fogadtatása	304
Nemzetközi visszhang	307
Demográfiai következmények	310
Gazdasági következmények	316
A második bécsi döntés értékelése	325

IRODALOMJEGYZÉK 347

DOKUMENTUMOK 357

1. A m. kir. belügyminisztérium átirata a m. kir. külügyminisztériumnak romániai helyzetjelentés tárgyában <i>Budapest, 1939. március 18.</i>	357
2. Barcza György londoni magyar követ jelentése Csáky István külügyminiszternek <i>London, 1939. július 15.</i>	360

3. Vladár Ervin I. o. köv. titkár jelentése Csáky István külügyminiszternek <i>Budapest, 1939. szeptember 16.</i>	362
4. Bárdossy László bukaresti magyar követ jelentése Csáky István külügyminiszternek <i>Bukarest, 1939. december 19.</i>	365
5. Bárdossy László bukaresti magyar követ jelentése Csáky István külügyminiszternek <i>Bukarest, 1940. február 17.</i>	370
6. Bárdossy László bukaresti magyar követ jelentése Csáky István külügyminiszternek <i>Bukarest, 1940. július 21.</i>	375
7. Ernst Woermann, a német külügyminisztérium politikai osztálya vezetőjének feljegyzése <i>Berlin, 1940 augusztus 21</i>	380
8. A magyar kormány rendkívüli, bizalmas ülésének jegyzőkönyve <i>Budapest, 1940. augusztus 22.</i>	381
9. Ernst Woermann, a német külügyminisztérium politikai osztálya vezetőjének feljegyzése <i>Berlin, 1940. augusztus 27.</i>	386
10. Jegyzőkönyv a második bécsi döntésről és a döntőbírói határozat <i>Bécs, 1940. augusztus 30.</i>	387
11. Bárdossy László bukaresti magyar követ számjeltávirata Csáky István külügyminiszternek <i>Bukarest, 1940. szeptember 4.</i>	390

12. Bárdossy László bukaresti magyar követ számjeltávirata Csáky István külügyminiszternek <i>Bukarest, 1940. szeptember 3.</i>	391
13. Részlet Nagy Ferenc tövisi esperesnek, az Erdélyi Református Egyházkerület püspökhelyettesének beszámolójából <i>Nagyenyed, 1943. május 5.</i>	393
14. Nagy László bukaresti magyar követ jelentése Kállay Miklósnak, a külügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnöknek <i>Bukarest, 1942. október 23.</i>	396
NÉVMUTATÓ	413

MÚLTUNK KÖNYVEK

A sorozat eddig megjelent kötetei:

- *** Erdély a Históriaban

Összeállította Bárdi Nándor, 402 p. Válogatás a magyarországi História c. folyóirat erdélyi témájú írásaiból.

- Makkai Sándor: Magunk revíziója

134 p. A szerző 1931-ben megjelentetett munkájának új kiadása, Fekete Károly előszavával és Módis László összeállította életmű-bibliográfiával.

- *** Erdélyi csillagok

(második sorozat) 248 p. Az 1942-ben megjelentetett portré tanulmány-gyűjtemény új kiadása, Sas Péter előszavával.

- Varga E. Árpád: Erdély etnikai és felekezeti statisztikája I. Kovászna, Hargita és Maros megye, Népszámlálási adatok 1850–1992.

598 p. A szerző a bevezető elemzése után a népszámlálási adatsorokat településenként közli.

- Varga E. Árpád: Erdély etnikai és felekezeti statisztikája II. Szatmár, Szilágy, Bihar megye, Népszámlálási adatok 1850–1992 között. 870 p.

- Varga E. Árpád: Erdély etnikai és felekezeti statisztikája III. Arad, Krassó-Szörény és Temes megye, Népszámlálási adatok 1869–1992 között. 654 p.

- I. Tóth Zoltán: Az erdélyi román nacionalizmus első százada 1697–1792.

503 p. A szerző 1946-ban megjelent munkájának új kiadása, Miskolczy Ambrus bevezetőjével és Csatári Dániel életműbibliográfiájával.

- Mikó Imre: Az erdélyi falu és a nemzetiségi kérdés

208 p. A szerző 1932-ben megjelent munkájának új kiadása, Bárdi Nándor bevezető tanulmányával és életműbibliográfiájával.

- A többség kisebbsége. Tanulmányok a székelyföldi románok történetéről

Társszerkesztő: Hermann Gusztáv Mihály. 312 p. A Csík-, Gyergyó-, Kászon-, Udvarhely, Háromszék-i románság betelepedésével és az asszimilációs folyamatokkal foglalkoznak a kötet tanulmányai.

- Források és stratégiák.

A II. Összehasonlító magyar kisebbségtörténeti szimpózium előadásai. 455 p. A kötet tematikus blokkjai: Kisebbségpolitikai stratégiák, Helytörténetírás mint kisebbségtörténet, A kisebbségtörténet forrásai.

- Ellenpontok

Sajtó alá rendezte és a bevezető tanulmányt írta Tóth Károly Antal, utószó Ara-Kovács Attila, Szócs Géza, 368 p. Az 1982-

ben megjelent erdélyi szamizdat kiadvány 9 számának teljes szövege.

- Vincze Gábor: Magyar vagyon román kézen

528 p. dokumentumok a romániai magyar vállalatok, pénzintézetek második világháború utáni helyzetéről és a magyar-román vagyoni jogi vitáról.

- A középkori székelység

Krónikák és oklevelek a középkori székelyekről. 320 p. A szövegeket válogatta, a kísérő tanulmányokat és a jegyzeteket Kordé Zoltán írta.

- Oláh Sándor: Csendes csatatér

Kollektivizálás és túlélési stratégiák a két Homoród mentén (1949–1962). 280 p. Az állami beavatkozás társadalmi hatásának vizsgálata egy kisebb székelyföldi régióban.

- Vogel Sándor: Európai kisebbségvédelem – Erdélyi nemzeti-ségpolitikák. 272 p. Tanulmányok az európai és a magyar kisebbségvédelemről, valamint az erdélyi magyar illetve román nemzeti kisebbségek változó helyzetének áttekintése.

- Erdélyi várostörténeti tanulmányok. 280 p. (Szerk. Fleisz János, Pál Judit)

- Varga E. Árpád: Erdély etnikai és felekezeti statisztikája IV., Fehér, Beszterce-Naszód és Kolozs megye, Népszámlálási adatok 1850–1992 között. 780 p.

A sorozat az alábbi könyvesboltokban kapható:

Romániában:

Corvina Könyvesboltok:

Csíkszereda, Virág u. 34.; Székelyudvarhely, Szabadság tér 24.;
Sepsiszentgyörgy, Csíki u. 1.; Kézdivásárhely, 19-es Udvar tér 3.;
Kovászna, Szabadság tér 24.

Bibliofil Könyvesbolt: Marosvásárhely, Győzelem tér 32.

Kriterion Klub: Kolozsvár, December 23 u. 1.

Libris Antica: Nagyvárada, Szabadság u. 46.

Magyarországon:

Teleki Könyvesbolt, Budapest VIII. ker. Baross u. 1.

Osiris Könyvesbolt, Budapest V. ker. Veres Pálné u. 4-6.

Írók Boltja, Budapest VI. ker. Andrássy u. 45.

A kötetek megrendelhetők közvetlenül a kiadótól:

Pro-Print Könyvkiadó 4100 - Csíkszereda, Szabadság tér 7.

Tel./Fax: 0040-66-114257, e-mail: office@proprint.ro

Kiadja a Pro-Print Könyvkiadó
Csíkszereda, 2001
Felelős vezető: Burus Endre igazgató
Műszaki szerkesztő: Simon Andrea

Készült a Pro-Print nyomdájában,
1000 példányban, 26,75 ív terjedelemben.

